scenariusz

warsztaty

Zróbmy własne cotton balls!

czas trwania
90 + 45 min (II spotkania)

uczestnicy
dzieci od 8r.ż., młodzież, dorośli

efekt
lampki "cotton balls"

poziom
łatwy

materiały i narzędzia

- stare włóczki, resztki włóczek (akrylowe, wełniane)
- klej Wikol (lub inny klej polimerowy/stolarski do drewna i papieru)
- woda (proporcja 1:1 z klejem)
- małe baloniki (najlepiej baloniki na wodę)
- łańcuch świetlny LED, ok. 12-20 lampek (na baterie lub prąd)
- nożyczki
- głębsze pojemniki/miseczki do mieszania kleju
- rękawiczki ochronne
- folia malarska lub cerata do zabezpieczenia stołów
- ręczniki papierowe / nawilżane chusteczki

cele

- stworzenie dekoracyjnego łańcucha świetlnego typu cotton balls z wykorzystaniem włóczki np. z recyklingu oraz
- rozwijanie sprawności dłoni, wyczucie siły i nacisku, koordynacji wzrokowo-ruchowej
- rozwijanie cierpliwości i dokładności (nawijanie włóczki)
- poczucie estetyki, dobór kolorów i kształtowanie formy przestrzennej

informacje dla uczestników (przed warsztatami)

Odpowiedni ubiór i fartuszki: klej Wikol po wyschnięciu staje się przezroczysty, jednak w trakcie pracy łatwo o zachlapanie ubrań. Uczestnicy powinni założyć stare ubrania lub zabrać ze sobą fartuszki ochronne.

Charakter zajęć (dwuetapowość): warto uprzedzić uczestników (lub rodziców), że warsztaty składają się z dwóch spotkań. Pierwsze spotkanie to brudzenie, klejenie i nawijanie, natomiast montaż światełek i ostateczny efekt odbywa się po całkowitym wyschnięciu kul (min. 12–24 godziny później).

informacje dla prowadzącego (warto pamiętać)

- pamiętaj podczas nawijania włóczki o zostawieniu otworu (ok. 1,5 cm) przy supełku balonika. Bez tego, po wyschnięciu ciężko będzie usunąć pęknięty balon czy wsunąć diody LED
- kierunek nawijania: włóczkę należy nawijać w różnych kierunkach (krzyżowo), tworząc stabilną siatkową strukturę
- bezpieczeństwo: do podświetlenia kul używaj wyłącznie łańcuchów świetlnych LED (najlepiej na baterie)
- zabezpieczenie balona przed klejeniem (opcjonalnie): aby balonik łatwiej odkleił się od wyschniętej włóczki, można go przed rozpoczęciem pracy bardzo delikatnie przetrzeć odrobiną oliwki lub kremu do rąk. Jeśli się przyklei, po przekłuciu balona nasza kula również może wklęsnąć
- proporcja kleju do wody to 1:1 -jeśli dodasz za dużo wody, kule będą długo schnąć, klej nie będzie wystarczająco mocny, a gotowe kule po pęknięciu balona po prostu się zapadną i stracą sztywność

scenariusz

przebieg warsztatów krok po kroku

DZIEŃ I - Tworzenie kul (90 min)

1. Wstęp i demonstracja (10 min)
- omówienie celu zajęć i prezentacja gotowych wzorców kul świetlnych
- zapoznanie uczestników ze stanowiskiem pracy i zasadami BHP

2. Przygotowanie balonów i mikstury klejącej (15 min)
- napełnianie baloników wodnych powietrzem do wymiaru małej kuli (średnica ok. 6-8 cm) i szczelne zawiązywanie.
- przygotowanie roztworu - łączymy w miseczkach klej Wikol z wodą w proporcji 1:1 i dokładnie mieszamy pędzelkiem do uzyskania jednolitej płynnej konsystencji

3. Nawijanie włóczki na balony (50 min)
- technika 1 (namaczanie): odcinek włóczki zanurza się w roztworze kleju, delikatnie odsącza palcami z nadmiaru płynu i nawija na balon
- technika 2 (smarowanie): balonik owija się suchą włóczką, a następnie sukcesywnie pędzlem nakłada klej na każdą warstwę

Wskazówka: Włóczkę prowadzi się w różnych kierunkach, dbając o równomierne pokrycie balona. Ważne: przy supełku balona pozostawiamy wolny otwór o średnicy ok. 1,5–2 cm (potrzebny do usunięcia balona i włożenia lampki).

4. Organizacja schnięcia i sprzątanie (15 min)
- gotowe, mokre kule zawiesza się za supełki na sznurku przy pomocy klamerek lub spinaczy
- mycie rąk, pędzli i sprzątanie stanowisk

DZIEŃ II: Montaż i finał (30 min) – po całkowitym wyschnięciu

1. Usuwanie balonów (15 min)
- uczestnicy sprawdzają, czy kule są idealnie sztywne i suche
- delikatne odklejenie ścianek balona od włóczki (np. trzonkiem pędzelka)
- przebicie balona igłą (lub odcięcie supełka nożyczkami)– schodzące powietrze ułatwia wyciągnięcie go przez pozostawiony otwór

2. Montaż lampek LED (15 min)
- włożenie poszczególnych diod LED z łańcucha do wnętrza każdej kuli
- zabezpieczenie lampki przed wypadaniem (np. lekkie zaciśnięcie otworu lub zabezpieczenie drucikiem)
- pierwsze włączenie gotowej girlandy świetlnej.

zakończenie warsztatów (podsumowanie i rozmowa)

Na koniec przeprowadź krótką rozmowę z uczestnikami, zadaj pytania, np.:
- gdybyście mieli powtórzyć te warsztaty, zrobilibyście coś inaczej (np. inny kolor, mocniejszy naciąg włóczki)?
- gdzie w swoim pokoju / domu powiesicie lub postawicie gotową girlandę? Może ją komuś podarujecie?
- który etap warsztatów dał Wam najwięcej radości – nawijanie włóczki na balon, brudzenie palców czy moment, kiedy kule wreszcie wyschły?
- co było dla Was największym zaskoczeniem podczas robienia kul?

Doceniaj różnorodność -pokaż, że każda kula wyszła inna – jedne są gęstsze, inne bardziej ażurowe. Podkreśl, że w rękodziele nie ma błędów, a każdy egzemplarz jest unikalny

Pozytywne zamknięcie - zakończ rozmowę wspólnym podziwianiem efektu końcowego – zgaszenie światła w sali i włączenie gotowych łańcuchów LED robi niesamowite wrażenie i samo w sobie jest najlepszą nagrodą za wysiłek uczestników!

ciekawostka...

Czy wiesz, że tradycyjne włóczki kupowane w motkach można w 100% zastąpić materiałem z upcyclingu?
Jeśli chcesz, możesz poszerzyć warsztaty o jedno spotkanie i pozyskać włóczkę prójąc z uczestnikami stare, niepotrzebne swetry

scenariusz

propozycja modyfikacji warsztatu (I spotkanie więcej)

Dodatkowe cele:
- poznanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy) i praktycznego upcyclingu tekstyliów
- nauka techniki spruwania dzianin oraz przygotowania włóczki do ponownego użycia

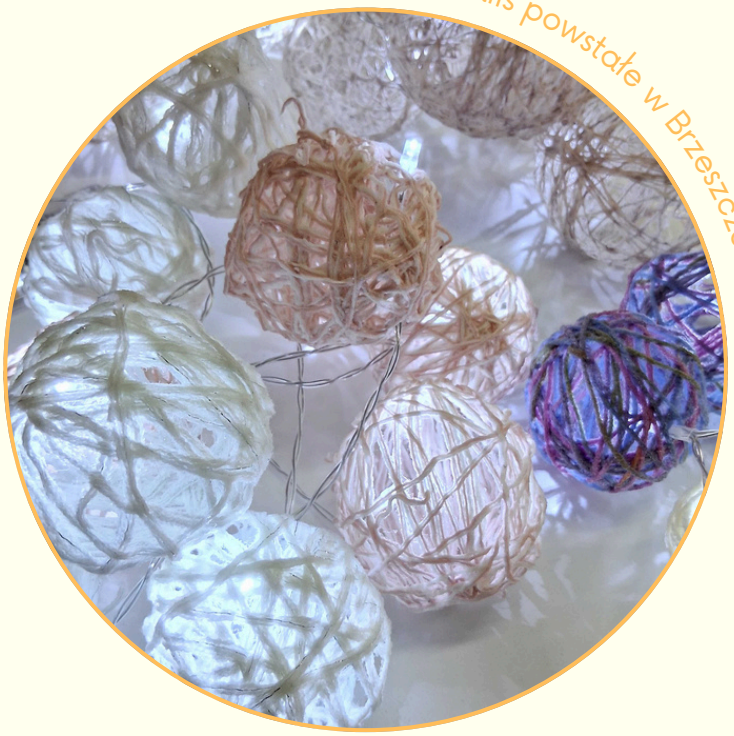
Powiadom uczestników, że muszą przynieść na pierwsze zajęcia stare swetry, najlepiej z grubym, jednolitym splotem.

Warto pamiętać:
Jeśli zdecydujesz się na organizację warsztatu, podczas którego uczestnicy będą odzyskiwać włóczkę, prując stare swetry, będziesz potrzebować dodatkowych, co najmniej 2 godzin jeśli uczestnicy wiedzą jak pruć i przygotowany zostanie dobry materiał, natomiast jeśli nie mają doświadczenia, czasu potrzeba zdecydowanie więcej.

Przebieg warsztatu:
- wstęp ekologiczny -krótka rozmowa z uczestnikami o tym, ile ubrań ląduje na wysypiskach i jak tradycyjne rzemiosło (oraz upcycling) pozwala w prosty sposób przekształcić odpad w pełnowartościowy materiał do rękodzieła
- selekcja i ocena swetrów -uczestnicy wybierają swetry i sprawdzają ich strukturę

Wskazówka: Szukamy swetrów zszywanych nitką (która da się rozpruć), a unikamy dzianin ciętych maszynowo i wykończonych owerlokiem (po rozcięciu szwów rozsypią się na tysiące krótkich kawałków).
- demontaż elementów -odcinanie lub delikatne rozcinanie nitek szwowych łączących rękawy, przód i tył swetra, tak aby oddzielić całe panele dzianiny
- prucie i zwijanie w kłębki -szukamy początku nitki (zazwyczaj od góry elementu, np. przy dekolcie lub ramieniu) i powoli spruwamy dzianinę, nawijając ją na kartoniki lub zwijając w zgrabne kłębki

Cotton balls powstałe w Brzeszczach

Powodzenia!

Magdalena Bucka
Pracownia Orange w Brzeszczach
listopad 2026